

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm
E-post:
n.registrator@regeringskansliet.se
n.remisser.ff@regeringskansliet.se

Stockholm 2017-01-31

RISE AB:s synpunkter på utredningen Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, SOU 2016:72 - Dnr N2016/06470/FF

RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE AB) har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på förslag till utredningen Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, SOU 2016:72. Med anledning av förslagen i utredningen vill RISE AB anföra följande.

Sammanfattning

RISE anser sammantaget att utredningen på ett mycket bra sätt adresserar utmaningarna i det tjugoförsta århundradets entreprenörskap. RISE stödjer alla de förslag som presenterats inom områden där forskningsinstituten verkar och vi deltar gärna i en fortsatt dialog då dessa eller närliggande förslag ska konkretiseras.

Del 1 (kap 3) samt del 2 som adresserar obeståndslagstiftningen har vi inte kommenterat då den ligger utanför vårt fokusområde.

Bakgrund

Forskningsinstituten under RISE utgör en forsknings- och innovationsinfrastruktur till stöd för näringslivets hållbara utveckling och konkurrenskraft. RISE-gruppen omsatte under 2016 totalt 3 miljarder kronor varav näringslivet stod för 55 % av intäkterna. Av dessa utgjorde de små och medelstora företagen, SMF, ca 25 %. RISE-instituten är lokaliserade på ett 40-tal orter från Luleå i norr till Lund i söder. Utöver arbetet med industrin, samhälle och akademi har sedan 1997 ett 50-tal bolag bildats från RISE-instituten. Dessa bolag sysselsätter idag mer än 2 500 personer.

Instituten spelar en viktig roll i tidiga faser av en innovations utveckling och kommersialisering. Ofta är RISE-instituten involverade redan innan ett bolag har bildats, men det är också vanligt att det nystartade eller medelstora företaget vill verifiera eller utveckla sin produkt med institutens hjälp. Ofta saknar SMF tillräckligt med egna resurser och bredd i kompetenserna för att göra detta. Stora bolag kan exempelvis sakna tillräckligt

tekniskt djup eller den bredd som krävs. RISE-instituten är en viktig brygga mellan akademisk forskning och näringslivets kommersialisering av forskningsresultat. Konkret besitter RISE djup kompetens och resurser för att bistå med:

- **Tillämpad forskning.** RISE-instituten har djup och bred teknisk kompetens med fokus på tillämpad forskning som lämpar sig väl till att stödja utvecklingen eller konstruktion av prototyper av tidiga avancerade innovationer.
- **Innovationspartner.** RISE-instituten stödjer företag eller idéer att gå till innovationer som kan kommersialiseras.
- **Test och demonstration i verkliga miljöer eller med produktionsutrustning.** RISE har idag närmare 100 testbäddar som sträcker sig från pappersproduktion till telekom, hälsovård och fordonsteknik, där man kan testa i verkliga miljöer under realistiska förhållanden. Alternativt bevisa produktion i pilotskala.
- **Verifiering.** RISE-instituten representerar en teknisk bredd och erfarenhet som gör det möjligt att bedöma vilka kritiska steg som krävs för att lansera en produkt/tjänst. Institutens objektiva ställning innebär att verifiering genomförs av en oberoende tredje part vilket stärker trovärdigheten hos innovationen.

RISE samverkar också med andra nyckelaktörer i innovationssystemet som t ex lärosäten, ALMI eller inkubatorerna och dess sammanhållande organisation SISP (Swedish Incubators and Science Parks) för affärsutveckling av innovationerna.

Synpunkter på förslagen

RISE är överlag mycket positiv till en väl genomarbetad utredning med bra bakgrundsanalys. Vi är också positiva till metoden med två referensgrupper, varav RISE varit delaktig i en under utredningens gång. Speciellt uppskattar vi ett ökat fokus på att stärka förutsättningarna för entreprenörskap i Sverige. Vi ställer oss bakom många av förslagen, här har vi valt att lyfta fram de områden som speciellt berör RISE del i innovationssystemet. Del 1 (kap 3) samt del 2 som adresserar obeståndslagstiftningen har vi inte kommenterat då den ligger utanför vårt fokusområde.

Vi har valt att fokusera vårt remissvar på de områden med koppling till RISE där vi vill bidra till att utveckla förslagen ytterligare. Det rör:

- 1) Kap 2 Värld i förändring – hur väl anpassade är de svenska ramvillkoren?
- 2) Kap 4 Samhällsutmaningar måste mötas med entreprenörskap och innovation.
- 3) Kap 5 Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation.
- 4) Kap 6 Hur främja den entreprenöriella dynamiken?

1. Värld i förändring – hur väl anpassade är de svenska ramvillkoren? (Kap 2)

Utredningen beskriver väl en stor del av de utmaningar som Sverige ställs inför i framtiden. Vi har stora globala förändringar som också belysts av FN. Även på nationell nivå har vi specifika utmaningar. Entreprenörskap är en viktig faktor för att driva förändring i företagande och samhälle. Ett fokusområde för landet Sverige måste vara att göra det så enkelt och attraktivt som möjligt att starta och driva företag här. Det är helheten i samhälls- och innovationssystemet som skapar styrkan i attraktiviteten. Vi delar också den analys som OECD har gjort gällande den svenska innovationskapaciteten; nivån är ok, men givet input är output för låg.

RISE synpunkter

2.3.5 Regelbörda och entreprenörskap

Förslaget om "Entreprenörsombudsman" tycker vi är en bra intention men vi är tveksamma till att inrättandet av en ny statlig (?) funktion är rätt väg. Snarare borde t ex Svenskt Näringsliv kunna driva dessa frågor.

2. Samhällsutmaningar måste mötas med entreprenörskap och innovation (Kap 4)

Inte bara Sverige utan också hela världen står inför stora samhällsutmaningar för att säkerställa framtida generationers liv på vår planet. Vi delar synen att det kommer att krävas tekniska innovationer men också innovationer i processer och beteenden. Innovationerna får sin spridning genom att entreprenörer driver dessa innovationer till användning.

RISE synpunkter

4.5.4 Öka satsningar på forskning och innovation

RISE vill betona vikten av att satsa mer resurser för insatser och till forskning och innovation inom områden som kan bidra till ökad resurseffektivitet och cirkulära system. I synnerhet bör resurserna rikta in sig mot tillämpningen så att Sverige får mer nytta av de resultat som kommer fram. Resurserna kan kanaliseras via Vinnova eller aktörer som redan idag arbetar med cirkulära system. Vikten av multidisciplinära utlysningar är synnerligen viktig. RISE har fokus på tillämpningen och kan vara en lämplig aktör för att även kanalisera resurser mot nyttiggörande.

4.5.5 Uppmuntra industriell symbios och samverkan

Vi stödjer förslaget och vill betona vikten av industriell symbios och samverkan. Industrin har de reella problemen och även en stor del av resurserna. Institut och akademi har lösningarna men inte möjligheten till implementationen.

4.5.8 Öka användningen av offentlig upphandling för att lösa samhällets utmaningar och stimulera innovation

RISE har i många sammanhang framfört betydelsen av innovationsupphandlingar. Förslaget här är i samma linje. Innovationsupphandling kan rätt använt vara ett kraftfullt verktyg att ta fram nya lösningar inte bara för samhällsekonomiska utmaningar. Ställ ökande krav på offentliga myndigheter att använda innovationsupphandling. Ge dem också verktyg för att kunna göra det effektivt, t ex genom "Open Innovation". Väl fungerande kommer det också att driva innovationer till marknaden oavsett om de kommer från små eller stora företag.

3. Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation (Kap 5)

Utredningen tar upp en rad väsentliga, fundamentala aspekter för att utveckla Sverige som kunskapsnation. Vi stödjer resonemanget om att stärka svensk skola och i synnerhet IT och teknik. Vi tror också att man i framtiden kommer att behöva satsa resurser på att skola om medborgare vars utbildning har blivit obsolet eller gammal.

RISE synpunkter

5.4.2 Initiativ för ökad samverkan mellan aktörer

Ett av RISE viktigaste värderingar är samverkan. Vi tror att summan av delarna blir starkare och bättre. Sverige är för litet och våra resurser för begränsade för att inte samverka. Vi är därför för att samverka med akademi och näringsliv för att få fram de bästa resultaten för svensk näringsliv och samhälle.

En annan viktigt aspekt är att förmå eller kanske t.o.m. skapa incitament för stora företag att våga satsa på att köpa produkter och tjänster från nystartade företag. Samtidigt måste man också få nystartade företag att jobba med sitt erbjudande och leverans så att de stora företagen vågar göra affärer med dem. Den upplevda osäkerheten mellan aktörerna behöver minskas så att man våga göra affärer med varandra.

5.5.2 Samverkansinitiativ

OECD har framför att Sverige har små industriforskningsinstitut och att dessa borde stärkas. RISE delar den analysen.

5.6.3 Konsolidera forskningsfinansieringen

I många fall är de nationella forskningsanslagen alltför små. Det begränsar forskningen till att bara kunna ta inkrementella steg och det minskar effektiviteten av forskningsresurserna. Inte bara av att resultaten inte leder till resultat som kan tas vidare av näringslivet utan ansökningsförfarandet tar för mycket tid av forskaren. RISE tror på större program gärna med tydliga mål på nyttiggörande och flera deltagande aktörer. Regler för att erhålla och redovisa stöd skiljer sig mellan forskningsfinansiärerna. Enhetliga regler skulle underlätta för forskningsutförare och minska administrationen.

5.6.4 Stöd rekrytering av internationella ledande forskare

Mobiliteten av forskare behöver förbättras. Stimulans för att få forskare till Sverige är bra. Minst lika viktigt är att vi stimulerar rörelse från Sverige till andra forskargrupper. När de sedan återvänder kommer vi få nya influenser och nätverk.

5.7.2 Förstärk insatserna för digital kompetensutveckling

Högst angeläget! Vi stödjer utredningens förslag. I tillägg tycker RISE att man i högre grad kan använda statliga bolag och verk för att t ex skapa sommarjobb, projektanställningar och PRAO för studenter.

5.7.3 Ge svenska universitet och högskolor ett uppdrag om vidareutbildning och löpande kompetensutveckling för högutbildade

RISE stödjer förslaget men tycker att förslaget kan vidgas till att även omfatta fler än bara högutbildade.

5.8.1 Bredda samverkan kring samverkansutmaningar

RISE tycker det är bra att fokusera resurserna mot färre antal projekt. Logiskt är att låta resurser gå mot de samverkansutmaningar som har identifierats som extra prioriterade. Dock ska man ha i åtanke att det är svårt, på gränsen till omöjligt att förutspå framtiden. Alltför centralt styrda forskningsmedel riskerar att bli för trögrörliga och missa stora skiften.

5.8.2 Låt universiteten besluta om lärarundantaget

RISE ser en positiv effekt i vår dialog med näringslivet att vi inte omfattas av lärarundantaget. Våra kunder uppskattar tydligheten och att det blir enklare att ingå gemensamma projekt. Vi tror att en förändring därvidlag hos universitet och forskare skulle ha en positiv effekt på deras samverkan med näringslivet.

5.8.3 Skapa förutsättningar för sekretesshantering

RISE stödjer detta förslag. Det är angeläget att sekretessbelagd information kan hanteras även av lärosätena utan att omfattas av offentlighetsprincipen.

5.8.4 Öka rörligheten mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor

Ökad mobilitet är bra och skapar nya influenser. Inlåsnings effekter bör tas bort.

5.8.6 Öppna lärosätenas innovationsrådgivning i tidiga skeden

Tekniskt stöd till entreprenörer behövs. Ofta har tidiga bolag en spetsig men ganska smal teknisk kompetens. Redan idag jobbar t ex RISE med dessa entreprenörer och bolag när det behövs forskningsnära kompetens. Vår erfarenhet är att det största hindret att öka detta är att behov och kompetens inte hittar varandra samt att tjänsten kan upplevas dyr för de små bolagen.

Innovationsrådgivningen kan stärkas om entreprenörer eller start-ups t ex kan få utvecklingscheckar eller liknande för att få hjälp med att finansiera teknisk utveckling. Det är också bra om fler aktörer kan erbjuda dessa tjänster.

5.8.7 Erbjud operativt stöd för användning av fysisk infrastruktur

RISE stödjer förslaget. Det finns idag en stor mängd test- och demonstrationsanläggningar. Många ligger inom RISE, andra hanteras av universitet etc. Kännedomen om dessa är fortfarande begränsad och det saknas en sammanhållen funktion och kommunikation kring dessa. RISE kan ta rollen att samordna test- och demonstrationsanläggningar.

4. Hur främja den entreprenöriella dynamiken? (Kap 6)

Utredningen tar upp hur främjarsystemet kan styrka den entreprenöriella dynamiken. RISE är över lag positiva till resonemanget och förslagen. Men vill betona att bättre samverkan och koordination av dessa skulle stärka främjarsystemet som helhet. Några förslag vill vi specifikt kommentera:

RISE synpunkter

6.6 Svaga målformuleringar

Målformuleringar mellan olika offentliga aktörer bör koordineras bättre. Idag kan de vara motsägelsefulla.

6.7 Effektanalys

Avsnittet argumenterar att, för att staten ska kunna prioritera sina insatser måste de också kunna veta vilka områden som ger bäst avkastning. Det är logiskt och riktigt. Effektmätningarna behöver också förbättras och standardiseras för bättre jämförbarhet.

RISE anser sammantaget att utredningen på ett mycket bra sätt adresserar utmaningarna i det tjugoförsta århundradets entreprenörskap. RISE stödjer alla de förslag som presenterats inom områden där forskningsinstitutet verkar och vi deltar gärna i en fortsatt dialog då dessa eller närliggande förslag ska konkretiseras.

RISE stödjer och huvudelen av de förslag som presenterats. Alla de förslag berör områden där forskningsinstitutet verkar och vi deltar gärna i en fortsatt dialog då dessa eller närliggande förslag ska konkretiseras.

Med vänlig hälsning
RISE Research Institutes of Sweden AB

Olof Sandén
Vice verkställande direktör